

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz

BK-VII.0520.185.2024
Warszawa, 03 września 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3566 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Pana pośła Jacka Tomczaka w sprawie grupy roboczej w Ministerstwie Sprawiedliwości, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Zadaniem grupy roboczej, o której mowa w złożonej interpelacji jest wyłącznie opracowanie projektu tzw. tablic alimentacyjnych. Natomiast na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 marca 2024 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego (Dz. U. poz. 349) z dnia 15 maja 2024 r., została powołana Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego – jako organ działający przy Ministrze Sprawiedliwości. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego pracuje nad założeniami do kompleksowej reformy prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz postępowań w sprawach rodzinnych, mającej obejmować wszystkie poruszone w interpelacji problemy.

Ponadto w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są prace analityczne, w ramach których analizowane są ustawodawstwa innych krajów, w szczególności ustawodawstwa krajów europejskich, które normują egzekucję świadczeń alimentacyjnych. Zagadnienie to zostało również przedstawione Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, która przedstawi propozycję co do kierunków koniecznych zmian legislacyjnych.

Odnosząc się do zagadnienia pieczy naprzemiennej (pieczy współdzielonej), uprzejmie wskazuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości został opracowany projekt ustawy, który wprowadza *expressis verbis* materialnoprawną podstawę orzekania o pieczy naprzemiennej (pieczy współdzielonej), w przypadku rodziców żyjących w rozdzielaniu. Projekt ten przewiduje nowelizację ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809), dalej: „Kodeks rodzinny i opiekuńczy” lub „k.r.o.”, w tym m.in. nowelizację art. 58 i art. 107 k.r.o., w ten sposób, by wyraźnie dookreślić możliwość naprzemiennego (współdzielonego) wykonywania pieczy nad dzieckiem przez oboje rodziców po ich rozstaniu. Dodatkowo przy orzeczeniu o pieczy naprzemiennej (współdzielonej) projekt wprowadza obowiązek rozstrzygnięcia o miejscu zamieszkania dziecka, zgodnie z treścią art. 26 § 2 zd. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2024 r., poz. 1061), dalej: „k.c.”. Projekt ustawy został przedstawiony Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego do zaopiniowania.

Równocześnie zauważyć trzeba, że obecnie obowiązujące przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (art. 58 i 107 k.r.o.), zwłaszcza po nowelizacji *ustawą z dnia 25 czerwca*

2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1062), w sytuacji rozstania się rodziców nie tylko umożliwiają powierzenie im obojgu władzy rodzicielskiej, ale wręcz takie rozwiązanie uznają za preferowane i priorytetowe. Przepisy te w pierwszej kolejności nakazują uwzględnienie porozumienia rodzicielskiego, które może być przez sąd nieuwzględnione tylko wówczas, gdy jest niezgodne z dobrem dziecka.

Powyższe przepisy wskazują tym samym, że to sami rodzice powinni decydować o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie (separacji) lub po ich rozstaniu. Również w sytuacji, gdy takiego porozumienia nie da się osiągnąć, sąd – mając na względzie prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców – rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy i utrzymaniu kontaktów. Zatem także w tym przypadku zasadą jest wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej przez oboje rodziców. Konsekwencją takiego orzeczenia, jest możliwość zamieszkiwania przez dziecko (naprzemiennie) u każdego z rodziców w okresach wskazanych w orzeczeniu. Formalnoprawny wyraz możliwości rozstrzygnięcia o pieczy naprzemiennej (współdzielonej) znajduje się w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.), dalej: „k.p.c.”. Przepisy art. 582¹ § 4 k.p.c., art. 598²² k.p.c. i art. 756² § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c. stanowią wprost o orzeczeniach, w których sąd określił, że dziecko będzie mieszkać z każdym z rodziców w powtarzających się okresach. Dopiero, w przypadku, gdy przemawia za tym dobro dziecka, sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień.

Dodatkowo w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są prace legislacyjne nad zmianą unormowań regulujących postępowania w sprawach rodzinnych, zwłaszcza w sprawach o wykonywanie kontaktów z dzieckiem i w sprawach o odebranie dziecka podlegającego władzy rodzicielskiej lub opiece, które mają na celu wypracowanie efektywnych rozwiązań gwarantujących ich skuteczność i rzeczywistą wykonalność. W ramach prac nad tym projektem ustawy analizowane są różne mechanizmy, które mogłyby zapewnić, że orzeczenia sądu, ugody zawarte przed sądem albo przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, będą wykonywane przez uprawnionych do kontaktów z dzieckiem, jak i przez zobowiązanych do wydania dziecka, w tym analizowana jest możliwość penalizacji uporczywego niewykonywania obowiązków wynikających z takich orzeczeń czy ugód. Opracowywany aktualnie projekt ustawy zostanie w najbliższym czasie przedstawiony Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, która dokona oceny projektowanych unormowań.

Na marginesie wskazuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie stosuje terminu „alienacja rodzicielska” występującego w treści interpelacji. Grupa Ekspertów Rady Europy ds. Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej (GREVIO) w przyjętym w dniu 23 czerwca 2021 r. raporcie ws. realizacji przez Polskę Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej)¹ wezwała Polskę do podjęcia wszelkich środków, w tym legislacyjnych, aby zapewnić, że wszystkie właściwe podmioty, w tym pracownicy socjalni czy sędziowie, przy podejmowaniu decyzji w sprawie opieki i widzeń z dzieckiem, powstrzymują się od używania koncepcji „alienacji rodzicielskiej”. Jak wskazuje GREVIO, koncepcja alienacji rodzicielskiej niesie ze sobą duże ryzyko wtórnej wiktymizacji kobiet, które sprzeciwiają się lub są niechętne kontaktom dzieci z powodu przemocy, jakiej doznały od ojca dziecka.

¹ https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-02/RAPORT_GREVIO_PL.pdf

Z wyrazami szacunku

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/